

2. Про затвердження Інструкції про порядок використанням поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/472-17>.

3. Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення опитування особового складу Національної гвардії України з використанням поліграфа : наказ МВС України від 1 верес. 2017 р. № 749. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1169-17>.

4. Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфа в діяльності органів прокуратури України : наказ Генеральної прокуратури України від 12 черв. 2017 р. № 180. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE30632.html.

5. Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення опитування персоналу з використанням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних сил України : наказ МОУ та ЗС України від 14 квіт. 2015 р. № 164. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0477-15/sp:max25>.

6. Про використання поліграфів у діяльності Міністерства доходів і зборів України та його територіальних органів : наказ Міністерства доходів і зборів України від 2 серп. 2013 р. № 329. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1748-13>.

Некрасов Вячеслав Анатолійович,
провідний науковий співробітник
відділу організації наукової діяльності
та захисту прав інтелектуальної
власності Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ЗНИЖЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, КЕРОВАНОЇ АНАЛІТИКОЮ

Неможливо контролювати корупцію, не знаючи та не розуміючи умов та обставин, в яких вона з'являється та розвивається. У всьому світі визнано, що раціональне планування заходів по боротьбі з корупцією завжди повинно включати визначення корупційних ризиків, їх вплив та, на основі цього, необхідно здійснювати планування контрзаходів. Так звана VCA («вразливість до корупційного оцінювання») стала дуже популярною, так як її проведення є абсолютно необхідним перед запровадженням будь-якої ініціативи у сфері антикорупційної політики. Згідно з вимогами Конвенції ООН проти корупції держави – учасниці повинні розробляти і здійснювати ефективну скоординовану політику щодо протидії корупції, забезпечувати необхідну незалежність спеціально уповноваженого органу по боротьбі з корупцією з метою надання можливості

виконувати свої функції ефективно й в умовах свободи від будь-якого неналежного впливу. Рекомендації щодо проведення фундаментальних конституційних, законодавчих, організаційних реформ і політичних змін та їх належного виконання надані Україні GRECO та Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЕ) рекомендувала запровадити моніторинг системи електронного декларування, забезпечити роботу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, створити спеціалізований антикорупційний суд та здійснити реформу державної служби.

Міжнародний досвід превентивних заходів, які сьогодні застосовуються правоохоронними органами у протидії криміналізації економіки свідчить, що ключовими інструментами забезпечення економічної безпеки держави, детінізації економіки є кримінальний аналіз та аналіз ризиків.

Система аналізу інформації є моделлю, яка сприяє більш точному визначенню напрямку діяльності та розумного розподілу ресурсів, сприяючи досягненню бажаних цілей.

Створені в правоохоронних органах системи аналізу інформації стали адекватним механізмом у протидії економічній злочинності, інструментом формування інтегрованої системи економічної безпеки держави, забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки, підготовки управлінських рішень і засобом превентивного реагування на існуючі загрози в сфері національної безпеки.

В даний час підрозділи з аналізу інформації визначаються як допоміжні та здійснюють свою діяльність як при організації або плануванні управлінської діяльності в правоохоронних органах, так і в роботі оперативних підрозділів. Таким чином, аналітичні продукти можуть стати визначальними в пріоритетах діяльності, спрямованої на формування ефективної системи економічної безпеки держави, а також боротьби з економічною злочинністю.

Інформаційний аналіз поділяється на наступні категорії:

- аналіз ризиків;
- кримінальний аналіз інформації;
- аналіз відкритих джерел інформації.

Споживачами аналітичних продуктів є:

- вище керівництво держави;
- керівний склад міністерств і відомств;
- керівний склад служб та підрозділів;
- співробітники правоохоронних органів;
- інші зацікавлені особи на національному та міжнародному

рівнях.

Сучасний стан систем аналізу інформації зумовлює потребу їх розвитку та вдосконалення відповідно до найкращих європейських і світових практик, а також урахуванням зміни спектра загроз.

Основними завданнями розвитку систем аналізу інформації є:

– створення і вдосконалення нормативно-правового, науково-методичного та кадрового забезпечення систем аналізу ризиків та кримінального аналізу;

– розвиток інформаційного співробітництва на національному та міжнародному рівнях;

– вдосконалення систем професійної підготовки з питань інформаційно-аналітичного забезпечення;

– забезпечення подальшого технічного переоснащення підрозділів аналізу інформації;

– модернізація програмного забезпечення і баз даних для аналізу інформації.

Запровадження сучасної форми організації правоохоронної діяльності при організації роботи керованої аналітикою сприятиме зниженню корупційних ризиків, а саме:

Системність

1. Отримання первинної інформації здійснюється за рахунок доступу до інформаційних масивів, а не за рахунок контакту з СПД (перевірок контролюючого органу);

2. Рекомендації аналітика стосуються не тільки протидії конкретним протиправним проявам але й сприяють усуненню причин та умов існування системного кримінального явища;

3. Аналітичні моделі не тільки пояснюють характер кримінальної події у теперішньому, але й здатні спрогнозувати їх розвиток у майбутньому.

Вплив людського фактору

1. Максимально відсторонює правоохоронця від «переднього краю» (контакту з СПД) без шкоди для розслідування;

2. Співвідношення контактних дій (перевірки, обшуки, вилучення, допити) до безконтактних (аналіз даних) зменшується в десятки разів, зберігаючи при цьому результативність;

3. Сформовані на підставі аналізу висновки побудовані не на практичному досвіді (не дивлячись на його важливість), а на системі розрахунків ризиків та загроз.

Ефективність

1. Аналітична діяльність є своєрідним фільтром, аналітик зосереджується лише на ризикових об'єктах та кримінальній інфраструктурі;

2. Аналітичні висновки формуються тільки на основі фактів (уникаючи необгрунтованих припущень)

3. Рекомендації сформовані аналітиком підвищують обгрунтованість та ефективність прийняття управлінських рішень.

Затратність

1. Скорочує час, фінансові затрати та кількість людського ресурсу, задіяних для виявлення та розслідування злочинів;

2. Аналітик розвантажує детектива та дає конкретні рекомендації щодо розслідування кримінального провадження.

Оцінка корупційних ризиків здійснюється за критеріями ймовірності виникнення ідентифікованих корупційних ризиків та наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Оцінка ймовірності виникнення корупційного ризику визначається відповідно до частоти випадків вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, з урахуванням часових меж.

Відповідно до критеріїв ймовірності виникнення корупційного ризику йому присвоюється рівень низький, середній або високий.

Частота випадків вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, визначається за такими рівнями:

- напевно або майже напевно – корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, може бути скоєно у короткостроковій перспективі – найближчі кілька місяців (до одного року) – та може бути повторено;

- рідко – корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, було вчинено тільки один раз протягом останніх трьох років та існує ймовірність, що його буде вчинено протягом трьох років;

- ніколи – корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, не було скоєно і вірогідність його вчинення майже неможлива.

Ймовірність виникнення корупційного ризику оцінюється за трибальною шкалою:

- низька – 1 бал;
- середня – 2 бали;
- висока – 3 бали.

Приклад оформлення результатів оцінки ймовірності виникнення корупційного ризику наведено у додатку 1 до цієї Методології.

Відповідно до критеріїв наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, корупційному ризику присвоюється рівень низький, середній або високий.

Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, оцінюються відповідно до розмірів втрат органу влади, які комісія встановлює самостійно.

Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, оцінюються за трибальною шкалою:

- низький – 1 бал;
- середній – 2 бали;
- високий – 3 бали.

Пріоритетність (ступінь) корупційних ризиків встановлюється за їх кількісним рівнем, який визначається добутком рівня ймовірності

виникнення корупційного ризику на рівень наслідку корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Пріоритетність корупційних ризиків оцінюється за шкалою:

- низька – від 1 до 2 балів;
- середня – від 3 до 4 балів;
- висока – від 6 до 9 балів.

Важливо відзначити, що боротьба з корупцією є конструктивною діяльністю. Сильна та ефективна установа існує, бо керівництво вживає превентивні (профілактичні) заходи для управління корупційними ризиками, перш ніж вони з'являються, створює систему, в якій приймаються позитивні та конструктивні кроки, щоб захистити та забезпечити етичну культуру всередині установи. Керівництво установи, яке створює етичну культуру має вплив на співробітників, які задоволені роботою в такому закладі, вони працюють краще і зрештою робота установи загалом стає більш ефективною.

Список використаних джерел

1. Корупційні ризики в кримінальному процесі та судовій системі / [М. В. Буроменський, О. В. Сердюк, І. М. Осика та ін.]. Київ : Москаленко О. М., 2009. 220 с.

2. Технічний документ – аналітичний звіт «корупційні ризики в базових провадженнях: кримінальний процес (досудова та судова стадія), цивільний процес, господарський процес, адміністративний процес» 2009 р. ХМГО інститут прикладних гуманітарних досліджень https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/doslidzhennya/2.pdf.

3. Антикорупційна інфраструктура. URL: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/doslidzhennya/11.pdf.

4. Управління корупційними ризиками в державній службі України (Процедури оцінки корупційних ризиків в діяльності посадових осіб) : посібник. URL: file:///E:/Корупція/technical_book.pdf.

5. Заньєр Л., Остраускайте Р. Руководство ОБСЕ по полицейской деятельности на основе оперативных данных и информации : науч.-практ. пособие. Вена : ОБСЕ, 2017. 108 с. URL: <https://www.osce.org/ru/chairmanship/357211?download=true>.

6. Работа полиции Системы полицейской информации и разведки: пособие по оценке систем уголовного правосудия. Нью-Йорк, 2010. URL: https://www.unodc.org/documents/russia/Reports/10-52547_1_Policing_4_Rus.pdf.